

Kansainvälinen metsätutkimus:

Euroopan metsien monikäyttöisyys ja kestävä kehitys

Eurooppalaiset metsät luovat hyvinvointia ja työllisyyttä, raaka-aineita ja luonnonvaroja teollisuudelle ja bioenergian tuotantoon sekä mahdollisuuksia vapaa-aikaan ja virkistykseen. Metsillä on tärkeä merkitys ilmaston lämpenemisen hillinnässä, sillä metsät sitovat hiiltä. Metsät muodostavat pilviä, jotka heijastavat auringon säteilyä pois ja hillitsevät näin lämpenemistä. Tarkoituksenmukaisilla metsänhoitotavoilla metsät myös ylläpitävät monimuotoisuutta eli biodiversiteettiä.

Metsien eri käyttömuotojen tavoitteet aiheuttavat ristiriitoja eri käyttäjien ja sidosryhmien välille. Päättäjien suurena haasteena onkin edistää metsien kestävää käyttöä eri poliittisten toimijoiden ja toimialueiden välillä.

Suomi on ollut vetovastuussa eurooppalaisten tiedeakatemioiden yhteistyöjärjestön EASAC:n toteuttamassa koko Euroopan metsiä koskevassa selvityksessä. Monitieteisen hankkeen toteuttamisesta on vastannut Suomalainen Tiedeakatemia ja eurooppalaisen asiantuntijaryhmän työtä on johtanut professori Jaana Bäck Helsingin yliopistosta. Hankkeella haluttiin selvittää, millaisia metsiin liittyviä tutkimuksia eri Euroopan maissa on toteutettu ja mitä yhteisiä suosituksia metsään liittyvissä asioissa eurooppalainen tiedeyhteisö voisi antaa, jotta metsäpolitiikka olisi kestävä ja turvaksi parhaalla mahdollisella tavalla ne erilaiset hyödyt, joita metsissä on.

EU:lla ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa. Metsäpolitiikka kuuluu kansallisen päätöksenteon piiriin. Metsillä on kuitenkin niin monitahoinen vaikutus eri elämänalueilla, että EU:n piirissä metsään liittyviä asioita käsitellään kymmenen eri pääosaston piirissä. Helposti ajatellaan, että maantieteelliset ja ilmasto-olot Euroopan eri laidoilla ovat niin erilaiset, että yhteisiä metsään liittyviä tavoitteita ei voida asettaa, vaikka EU:ta sitovat monet kansainväliset sopimukset joissa metsäkysymyksiä käsitellään. Myös metsien taloudellinen merkitys eri valtioissa on hyvin erilainen.

- Me rajasimme tarkastelun pelkästään tieteellisistä lähtökohdista lähteväksi. Halusimme nimenomaan nostaa esille niitä asioita, jotka voidaan osoittaa tieteellisesti tosiksi. Tärkeää olisi, että tehtäessä metsäpoliittisia ja metsänhoitoon liittyviä päätöksiä, tiedettäisiin, mitä kauaskantoisia seurauksia päätöksistä on. Sen vuoksi päätöksenteon tueksi tarvitaan tieteen antamaa tietoa, professori Bäck sanoo.

Professori Bäck nostaa tärkeimmäksi tulokseksi sen, että metsien hoidossa tulisi ottaa huomioon niiden maapallon tulevaisuuden kannalta tärkeimmät tavoitteet: kyky sitoa hiiltä ja hillitä ilmastonmuutosta sekä ylläpitää luonnon moninaisuutta. Metsien hoidossa täytyisi myös pyrkiä vähentämään riskejä, kuten myrskytuhoja, joista on ilmastonmuutoksen myötä tullut myös merkittävä taloudellinen riski metsänomistajille.

- Tärkeää olisi, että puulajien määrää pyrittäisiin lisäämään, samoin eri ikäistä puustoa, jolloin metsän peitteisyys säilyisi koko ajan, ja myös metsän monimuotoisuus ja erilaiset virkistyskäyttömahdollisuudet säilyisivät. Uusimpien tutkimusten mukaan tällainen metsänhoito olisi myös taloudellisesti järkevää – metsän tuottokyky säilyisi tasaisena, professori Bäck sanoo.

Selvitys myös osoittaa, että EU:n asettamat biopolttoainetavoitteet saattavat olla metsien monimuotoisuuden kannalta riski ja myös kiihdyttää ilmastonmuutosta, jos puustoa ryhdytään käyttämään biopolttoaineen raaka-aineena merkittävästi nykyistä enemmän. Silloin puuhun kymmenien vuosien aikana sitoutunut hiili vapautuu saman tien ilmakehään. Huomattavasti parempi vaihtoehto olisikin käyttää puuta kestäväällä tavalla, mm. rakentamiseen, jolloin hiili varastoituu pitkiksi ajoiksi. Samalla voitaisiin vähentää hiili-intensiivisiä materiaaleja kuten betonia ja terästä.

Professori Bäck korostaa tutkimusten osoittavan, että metsien talouskäyttöön voidaan löytää sellaisia ratkaisuja, jotka voivat yhtä aikaa turvata metsien taloudellisen hyödyntämisen ja ne metsiin liittyvät merkittävät arvot, joilla on vaikutusta ihmiskunnan todella suurten asioiden, kuten ilmastonmuutoksen kannalta. Vastuullinen päätöksenteko edellyttää sitä, että päätösten seuraukset tunnetaan. EASAC:n metsäraportti antaa paljon aineistoa vastuulliseen metsäpolitiikkaan, oltiinpa sitten millä Euroopan kolkalla tahansa.

**

Suomalaisen Tiedeakatemia rahoittama Euroopan tiedeakatemioiden yhteistyöjärjestön EASAC:n puitteissa toteutettu Euroopan metsien monikäyttöisyyttä ja kestävä kehitystä käsittelevä raportti julkaistaan 16. toukokuuta. Raportin nimi on Multi-functionality and sustainability in the European Union's forests (EASAC report 32). Hankkeen johtajana toimi professori Jaana Bäck. Raportti ja suomenkielinen tiivistelmä Euroopan unionin metsien monikäyttöisyys ja kestävyys on ladattavissa osoitteesta <https://acadsci.fi/julkaisut/easac-policy-reports/easac-policy-report-32.html>

Lisätietoja hankkeesta:

*professori Jaana Bäck, hankkeen johtaja, Helsingin yliopisto, jaana.back@helsinki.fi, 050 4155 297
akateemikko Eva-Mari Aro, EASAC:n varapresidentti, Turun yliopisto, evaaro@utu.fi, 050 3629 273
pääsihteeri Pekka Aula, Suomalainen Tiedeakatemia, pekka.aula@acadsci.fi, 040 7030 952*